

L'hébreu, un trésor du
patrimoine humain:
Passé, présent et futur

העברית כאוצר
מורשת האנושות:
עבר, הווה ועתיד

Hebrew as a Treasure
of Human Heritage:
Past, Present and Future

כנס ביוזמת ארגון בני ברית הבינלאומי ובשותפות עם אונסק"ו

יום ג', כ"א חשוון תשפ"ג/15 בנובמבר 2022
מטה אונסק"ו בפריז (חדר 4)

בשותפות עם

**B'NAI B'RITH
INTERNATIONAL**

unesco

לשפה העברית היסטוריה ייחודית המעסיקה נציגי ממשל, אקדמאים, אנשי החברה האזרחית, ארגונים בינלאומיים וגורמים אחרים במגזר הציבורי והפרטי. לשפה העברית מקום מרכזי בחיי העם היהודי, בתולדותיו ובתרבותו. השפה המדוברת התפתחה מהלשון העתיקה שעמדה בסכנת הכחדה ונשמרה לאורך הדורות בעיקר בכתבי קודש ותפילה, לשפה מדוברת רעננה ומתחדשת. השפה ממשיכה להשתנות והיא בעלת מאפיינים משותפים וממשקים עם שפות אחרות, כמו ערבית ואנגלית.

השפה העברית נחשבה נכחדת ברובה כשפה מדוברת במשך אלפיים שנה. היא עברה תחייה מחדש במאה העשרים וכיום היא השפה הרשמית של מדינת ישראל ומשמשת את עשרת מיליוני תושביה. בקרב היהודים, השפה ידועה כ"לשון הקודש".

חיוניותה של השפה העברית נובעת ממגוון גורמים, כגון הגירה נרחבת, גלובליזציה והתפתחויות טכנולוגיות נלוות, ותמורות חברתיות-תרבותיות והיסטוריות אחרות.

הצגת תולדות השפה העברית

במסגרת השותפות בין ארגון בני ברית העולמי לבין אונסק"ו, הכנס שייערך ב-15 בנובמבר, 2022, יעסוק בשלושה היבטים של תולדות השפה העברית:

- הפילולוגיה של השפה העברית;
- הישרדותה של השפה העברית במשך אלפיים שנות גלות ותפקידה בקהילה היהודית של ימינו, והשפעתה על השפות היהודיות בגלות כמו יידיש במרכז אירופה ומזרחה, לאדינו באגן הים התיכון וערבית יהודית;
- תהליך תחיית השפה העברית כלשון מדוברת מודרנית, בהובלת אליעזר בן-יהודה.

יצירת קשרים עם מסגרות לשיתוף פעולה בינלאומי וכלים נורמטיביים לשיתוף ידע, בניית יכולות ושותפויות

הכנס יתרום לשיח הגלובלי המתמשך על חשיבותן של שפות ליצירת קהילות שלוות, פתוחות, מכילות ועמידות. אונסק"ו מחויבת במלואה לקידום רב-לשוניות ופועלת להעלאת המודעות לתרומת המגוון הלשוני לפיתוח בר-קיימא מכיל. הכנס יהווה במה להדגשת חשיבותם של מנגנונים נורמטיביים והמלצות כגון זו של אונסק"ו לקידום ולשימוש ברב-לשוניות ולגישה אוניברסלית למרחב הקיברנטי (2003) כדי להבטיח חוסן חברתי. בכנס גם יופקו לקחים מתולדות השפה העברית ומתחייתה, במטרה שאלה ישפיעו על יישום תכנית העשור הבינלאומי של האו"ם לשפות ילידיות¹ (IDIL2022-2032). ניתן להתאים יוזמות קיימות של בניית יכולות ושותפויות שנועדו להחיות את השפה העברית ולהשתמש בהן לטובת הגנה, החייאה וקידום של שפות ילידיות ברחבי העולם.

¹ אסמכתא: החלטה A/RES/74/135/

הדוברים שיוזמנו הם נציגי מוסדות מתמחים כגון האקדמיה ללשון העברית וכן מומחים מאוניברסיטאות מובילות בישראל, אירופה, צפון אמריקה ומדינות ערב. בין אלה יימנו גם אנשי החברה האזרחית, אקדמאים ושותפים ציבוריים אחרים.

על אודות ארגון בני ברית הבינלאומי

בני ברית הבינלאומי הוא ארגון יהודי קהילתי, הומניטרי וחברתי בן 179 שנה. הוא גוף בלתי-ממשלתי הפועל בשותפות רשמית עם אונסק"ו במעמד שותף.

הכנס מתקיים בהמשך למפגשים קודמים של בני ברית באונסק"ו בנושא שפת היידיש בשנת 2012 ובנושא השפה הספרדית היהודית- בשנת 2014. הכנס הקרוב יציין גם את שנת המאה למותו של אליעזר בן-יהודה, לקסיקוגרף, עורך עיתונים וחבר בני ברית שחולל את תחייתה של השפה העברית כשפה המדוברת והכתובה העיקרית במדינה שבדרך.

L'hébreu, un trésor du patrimoine humain: Passé, présent et futur | העברית כאוצר מורשת האנושית: עבר, הווה ועתיד | Hebrew as a Treasure of Human Heritage: Past, Present and Future

כנס ביוזמת ארגון בני ברית הבינלאומי ובשותפות עם אונסק"ו

טיוטת תוכנית

העברית כאוצר מורשת האנושות:
עבר, הווה ועתיד

יום ג', כ"א חשוון תשפ"ג/15 בנובמבר 2022
מטה אונסק"ו בפריז (חדר IV)
UNESCO Headquarters, 125 Avenue de Suffren, 75007 Paris

שעה	אירוע/דובר
09:00 – 09:30	הרשמה: UNESCO, 125 Avenue de Suffren, 75007 Paris
09:30 – 10:00	מושב פתיחה: דברי ברכה: • דניאל מריאשין, מנכ"ל, בני ברית הבינלאומי • נציג אונסק"ו הרצאת פתיחה: פרופ' משה בר-אשר, הנשיא הרביעי של האקדמיה ללשון העברית (ישראל) "העברית החדשה ומורשת הדורות" קטע מוסיקלי: דליה דומונט, שירה ואקורדיון
10:00 – 11:15	מושב א': פילולוגיה של העברית יו"ר: פרופ' סיריל אסלנוב, האקדמיה לשפה העברית (ישראל); Aix-Marseille Université/Institut Universitaire de France (צרפת)

<ul style="list-style-type: none"> • פרופ' מוחמד אלמדלאוי (בלשנות, שפות אפרו-אסיאתיות), אוניברסיטת מוחמד החמישי ברבאט (מרוקו): "רב-לשוניות, עברית וערבית יהודית במגרב: בית הגידול של האסכולה הראשונה לבלשנות השוואתית שיטתית (בין המאות ה-9 ל-11)". • פרופ' סטפן שורש, פרופסור למקרא, הפקולטה לתיאולוגיה, אוניברסיטת מרטיין לותר (גרמניה): "מורשת משותפת והתבדלות לשונית: הדיאלקט השומרוני של העברית כסמן של זהות". • פרופ' פאולה מולו, מרצה, המכון האפיפיורי למקרא ברומא (איטליה): "זיהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים": התבוללות, גיוון ותודעת שפה בתנ"ך העברי" • פרופ' פריץ ורנר, פרופסור (אמריטוס) לעברית, אוניברסיטת וינה (אוסטריה): "גישה חדשה להסדרת הדקדוק של עברית ישראלית" 	
הפסקת קפה	11:15 – 11:30

מושב ב': השימוש בשפה העברית בגלות היהודית יו"ר: פרופ' פרנסיין סיקורל, פרופסור אמריטוס של שפות, University Sorbonne Nouvelle (צרפת)	11:30 – 12:45
<ul style="list-style-type: none"> • פרופ' אהרן ממן, הקתדרה לחקר הלשון העברית ע"ש ח"נ ביאליק, האוניברסיטה העברית בירושלים; נשיא האקדמיה ללשון העברית (ישראל): "שלושה ערוצים שדרכם הונחלה העברית בין המאות ה-2 וה-19" • פרופ' חוזה מרטינז דלגדו, חבר סגל, המחלקה ללימודים שמיים, אוניברסיטת גרנדה (ספרד): "החייאת השפה העברית באל-אנדלוס" • פרופ' יוסף תדגי, פרופסור לשפה וספרות עברית, המכון הלאומי לשפות ותרבויות מזרחיות (INALCO) (צרפת): "התפתחות השפה העברית בתפוצות: בכתב ובעל פה" • פרופ' לואיס גלינרט, פרופסור ללימודי המזרח התיכון, מכללת דרתמות' (ארה"ב): "האם דיבור בעברית היה נפוץ בתפוצות? זווית אנתרופולוגית" 	
הפסקת צהריים	12:45 – 14:00
קטע מוסיקלי	14:00 – 14:15
מושב ג': הופעתה מחדש של השפה העברית כשפה לאומית יו"ר: פרופ' פאולה מולו, מרצה, המכון האפיפיורי למקרא ברומא (איטליה)	14:15 – 15:30

<ul style="list-style-type: none"> • פרופ' סיריל אסלנוב, האקדמיה לשפה העברית (ישראל); Aix-Marseille Université/Institut Universitaire de France (צרפת): "מיידיש לעברית בתחילת המאה העשרים" • פרופ' אידה זאטלי, פרופסור (אמריטה) לשפה וספרות עברית, אוניברסיטת פירנצה (איטליה): "חשיבותו של התנ"ך לתחייתה של העברית כשפה לאומית" • פרופ' פבלו-אייזק הלוי-קירצ'וק, אקדמיית ורסאי (צרפת): "גורמים מכריעים בהצלחתו של המפעל לתחיית העברית: מבט לעבר ולעתיד" • ד"ר אבשלום קור, רדיו גלי צה"ל (ישראל): "דו-משמעות בעברית עתיקה ומודרנית" 	
--	--

<p>מושב ד': לקחים מתחייתה של השפה העברית; שותפות עם מנגנונים לשיתופי פעולה בינלאומיים ומסגרות נורמטיביות יו"ר: ד"ר מריאלזה אוליבריה, מנהלת שותפויות ומעקב ישומי אחר תכניות, תקשורת ומחלקת מידע, אונסק"ו</p>	15:30 – 16:00
<p style="text-align: right;">פאנל 1: שותפות ושיתופי פעולה</p> <ul style="list-style-type: none"> • ד"ר מריאלזה אוליבריה, מנהלת שותפויות ומעקב ישומי אחר תכניות, תקשורת ומחלקת מידע, אונסק"ו: "המלצה משנת 2003 בנוגע לקידום ושימוש ברב-לשוניות וגישה אוניברסלית למרחב המקוון" • מר ולטס ארנסטרייטס, מנהל ה-Livonian Institute, אוניברסיטת לטביה (לטביה): ויו"ר משותף של כוח המשימה העולמי לקידום עשור של פעילות למען שפות ילידיות http://www.livones.net/lili/en (2022-2032) • פרופ' משה קופל, מייסד, דיקטה "מייבין" 	16:00 – 16:15
<p style="text-align: right;">פאנל 2: לקחים</p> <ul style="list-style-type: none"> • ד"ר ג'רמי בנסטיין, מחבר הספר "שורשים עבריים, מסלולים יהודיים: שפה שבטית בעולם גלובלי" (ישראל): "האם העברית המודרנית היא ייחודית? מה ניתן ולא ניתן ללמוד מתחיית השפה העברית" • גב' גיל הראבן, סופרת (ישראל): "לדמיין עברית, לדמיין בעברית" • פרופ' עלי ותד, סגן הנשיאה לעניינים אקדמיים, המכללה האקדמית בית ברל (ישראל): "היסודות העבריים של הערבית של הערבים בישראל" 	16:15 – 17:15

<ul style="list-style-type: none"> • חוזה רמון מגדלנה נום דה דאו, פרופסור (אמריטוס), הפקולטה לפילולוגיה, המחלקה לפילולוגיה שמית (עברית-ארמית), אוניברסיטת ברצלונה (ספרד): "תחיית השפה העברית המודרנית בארץ ישראל והשפעתה האפשרית על ההסדרה של השפה הבאסקית והשפה הקטלאנית בספרד" 	
<ul style="list-style-type: none"> • פרופ' ג'פרי חאן, פרופסור לעברית, הפקולטה ללימודי אסיה והמזרח התיכון, אוניברסיטת קיימברידג' (בריטניה): "הנחלת העברית המקראית כמסורת חיה מהעת העתיקה ועד ימי הביניים" 	הרצאת נעילה: 17:15 – 17:45

סמליל

קרדיט לתמונה: אירה ולארי גולדברג, Coins and Collectibles of Los Angeles
 מטבע יהודי עתיק משנת 130 לספירה לערך